

disclosure of various approaches to the content and meaning of professional position in the structure of the future teacher professionalism is singled out. We consider the diagnostic results of the levels of cognitive, motivational and behavioral criteria semantic teaching of the students.

We study the overall level of formation of a professional position of pedagogical college students based on a detailed analysis of the lesson plans and programs of major subjects, the programs with different types of teaching practice, the state of educational and methodical providing information and technical provision, basis practices, purposeful observation of the students in educational and professional environment.

The results of the analysis of the actual practice of professional formation of the future teacher position let us come to the conclusions about the system of professional training in pedagogical colleges mostly based on traditional educational principles. The content of training programs in professional psychology and educational sciences and teaching practice does not involve deliberate action on the student to form in his professional position and requires rethinking quality. The students have superficial understanding of the professional and pedagogical stance, treating it as a way of behavior or individual style of the teacher. The respondents exhibit unsatisfactory level of professional motivation. Many students do not perceive the future teacher professional position as a necessary condition for pedagogical professionalism.

The themed blocks subjects of a psycho-pedagogical cycle are devoted to educational activities, the teaching profession and individual personalities – the founders of education system, which to some extent contributes to the perceptions of students' «self-concept» of the modern teachers and implementation it in their own professional position.

Key words: *future teacher professional position, professional training, modern educational trends.*

УДК 378.016: 78.071.4-051

Ма Сюй

Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського

ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ХОРОВИХ КОЛЕКТИВІВ У ВНЗ УКРАЇНИ

У статті викладено дані науково-теоретичного дослідження та результати експериментальної підготовки китайських студентів до керівництва хоровими колективами. В основу методики покладено досягнення української системи диригентсько-хорової освіти, доповнені змістом і формами навчальної діяльності, у яких ураховано вимоги світової практики до компетентності фахівця цієї галузі, готового діяти в різних соціально-культурних умовах.

Ключові слова: *управління хором, функції керівника хорового колективу, студенти-іноземці, педагогічні умови, методи підготовки керівників хорових колективів.*

Постановка проблеми. Стан сучасної освітньої системи визначається світовими тенденціями до глобалізації та вироблення нових парадигм, побудованих на визнанні значущості загальних інтегративних процесів, взаємного збагачення освітніх систем різних країн науково-практичними досягненнями, інтенсифікацією діалогу культур і діалектичного поєднання національних та інтернаціональних здобутків людства в галузі мистецтва.

Однією з форм прояву цих тенденцій став потяг сучасної молоді до отримання освіти за межами своєї країни, у тому числі – китайських студентів

до навчання в музично-педагогічних ВНЗ України. Зростає зацікавленість китайських студентів до отримання професійної освіти й у галузі керівництва хорovими колективами, що пояснюється тим, що в сучасному Китаї хорovий спів набув значної популярності та потреба суспільства в якісній підготовці фахівців відповідного профілю суттєво зросла. Натомість підготовка національних кадрів у галузі хорovого мистецтва в китайській музично-освітній системі на цей час не має достатньо глибоких традицій і належного теоретико-методичного й кадрового забезпечення [3, 8].

Намагаючись отримати професійну диригентсько-хорovu підготовку, молодь Китаю навчається в тих країнах, творчі досягнення яких у цій сфері визнані світовою спільнотою; до їх числа належать і Україна [2]. Освіта за межами Батьківщини викликає в студентів низку певних труднощів, пов'язаних із необхідністю адаптації до нових соціально-культурних умов, мовленнєвого середовища, з потребою в майбутній фаховій діяльності пристосовувати накопичені знання та навички до соціального замовлення й особливостей розвитку хорovого мистецтва в рідній країні.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема підготовки студентів до роботи з хорovими колективами в українських освітніх закладах досліджується досить активно та різнобічно. Значні здобутки накопичено у висвітленні особливостей сталої системи підготовки хормейстера до управління хором в українських ВНЗ, які знайшли своє відображення в дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних учених і методистів – Л. Бочкарьова, К. Пігрова, Г. Дмитрієвського, А. Козир, М. Малинковської, Н. Селезневої, Л. Хлебнікової, П. Чеснокова, Л. Шаміної, В. Шипа та ін. [1; 4; 5; 6; 7; 9].

В останні десятиріччя активно досліджуються проблеми хорovого мистецтва й молодими науковцями з Китаю, що підтверджує зацікавленість суспільства в розвитку цієї галузі мистецтва й освіти. Так, концептуальні питання розвитку китайського хорovого мистецтва розкривались у працях Ху Лі Тань, Ма Гешунь, Сунь Цуньнь, методичні засади диригентсько-хорovої підготовки студентів до роботи зі шкільними хорами Китаю та України досліджували Лінь Хай, Лінь Тенфей, специфіка роботи над вокально-хорovим інтонуванням розглянута Ян Хун Нянь, методику формування творчої інтерсуб'єктної взаємодії вчителя музики з дитячим вокально-хорovим колективом дослідив Чжай Хуань [3; 8].

Мета статті – висвітлити результати наукового дослідження й експериментальної підготовки китайських студентів до керівництва хорovими колективами, у яких ураховуються кращі доробки української системи освіти хорovих диригентів і специфіка підготовки іноземних студентів – випускників ВНЗ, та пов'язана з особливостям їх майбутньої діяльності в умовах сьогоденного розвитку хорovого мистецтва на Батьківщині.

Виклад основного матеріалу. Питання підготовки хорovого диригента в більшості фундаментальних науково-методичних розробок розглядаються

відносно практики роботи з хорovими професійними або напівпрофесійними (студентськими) колективами. У роботах науковців і практиків із хорового мистецтва, довідковій літературі під управлінням хором розуміється забезпечення професійно якісного керівництва творчою діяльністю хору. Головна увага при цьому надається досягненню хормейстером диригентської майстерності, професіоналізму в керуванні хором, яке здійснюється в репетиційній і концертній формах діяльності [4; 5; 6; 7].

Досліджуються також і проблеми роботи із самодіяльними хорovими колективами. Головною відмінністю цього типу хорової діяльності визначається те, що співаки-аматори, на відміну від учасників професійних і студентських хорів, беруть участь у діяльності колективів на засадах добровільності, з усіма наслідками, що витікають з цього. Це, зокрема – нестабільність складу учасників хору, необов'язковість відвідування ними занять, відносно вільна дисципліна під час репетицій, невміння самостійно працювати над вивченням партій, відсутність навичок колективно-сценічного поведіння тощо [9].

За таких умов хорovий диригент, який працює із самодіяльним колективом, має володіти розвиненими організаторськими вміннями, виховуючи у співаків почуття колективізму, взаємної відповідальності, забезпечувати додаткові фактори впливу на мотивацію хористів, приділяючи особливу увагу створенню привабливих цілей діяльності – «далеких» і «близьких» перспектив розвитку, забезпечувати зв'язки з культурною громадськістю, презентацію здобутків хорової діяльності, уміти заохочувати нових учасників до співу в хорі тощо.

Додамо, що сучасний диригент, здійснюючи керівництво тим чи іншим хорovим колективом, має враховувати загальносвітову тенденцію до збагачення міжнародних культурних зв'язків, зростання популярності всесвітніх, міжнародних і регіональних виконавсько-хорovих заходів – фестивалів, конкурсів, спільних творчих проєктів, участь у яких стає стимулом у діяльності хорovих колективів, джерелом підвищення майстерності, збагачення виконавського досвіду і диригента, і колективу хорovих співаків.

Ураховуючи комплекс означених завдань, які постають перед фахівцем сьогодні, під поняттям «керівництво хорovим колективом» розуміємо професійну діяльність хорovого диригента, спрямовану на організацію й прогнозований розвиток хору, забезпечення його успішного творчого функціонування в процесі підготовки репертуару та художньо-концертного виконання. Керівник сучасного хорovого колективу має бути здатним працювати на високому професійному рівні з різними типами хорів, забезпечувати включення хорової діяльності в соціальне середовище шляхом налагодження зв'язків із громадськістю, презентації та пропаганди творчих досягнень колективу, включаючись у загальний процес світового хорovого руху.

Узагальнення доробку в цій галузі дозволило встановити головні функції керівника сучасного хорового колективу, а саме:

- диригентсько-виконавську функцію, яка здійснюється на засадах володіння фахівця диригентськими навичками, уміння інтерпретувати й відтворювати художньо-образний зміст твору в процесі донесення його художньої ідеї до слухача;
- навчально-формувальну функцію, пов'язану із завданням підготовки співаків хорового колективу до виконавства, формування в них почуття колективізму, формування вокально-хорових навичок, удосконалення творчої уваги співаків, стимуляції їх творчого натхнення тощо;
- організаційно-прогностичну функцію, спрямовану на забезпечення умов діяльності хору та перспектив його розвитку, які розкриваються в здатності до передбачення й забезпечення шляхів розвитку колективу, в оволодінні навичками діяльності менеджерського та специфічно-керівного (в умовах сумісної діяльності з творчим колективом) типу.

Відповідно до встановлених функцій, структура підготовки хорового диригента як керівника хорового колективу включає три блоки компонентів, а саме:

- виконавсько-творчий, який охоплює володіння диригентсько-мануальною технікою; здатність до самостійної інтерпретації хорового твору; виконавсько-диригентський артистизм;

- методико-формувальний, що забезпечує здатність фахівця сприяти умотивованості співаків до участі в хоровій діяльності; його теоретико-практичне володіння методикою формування вокально-хорових навичок; володіння методикою підготовки колективу до сумісної виконавсько-хорової діяльності;

- організаційно-керівний, який характеризується здатністю до організаційно-виховної діяльності хорового колективу як суб'єкту музично-творчої діяльності; здатністю до менеджерсько-прогностичної діяльності, спрямованої на самореалізацію й розвиток хорового колективу; особистісними властивостями організаційно-керівного спрямування, типовими для специфіки роботи з художньо-творчим колективом.

Забезпечення ефективності процесу підготовки до фахової діяльності китайських студентів пов'язувалося з урахуванням особливостей їх попередньої підготовки до навчання й тими завданнями, що постануть перед ними в майбутній професійній діяльності. Педагогічними умовами, які мають сприяти підвищенню ефективності навчального процесу, було визначено:

- здійснення психолого-педагогічного супроводу студентів у період їхньої адаптації до навчання в іноземному ВНЗ, яке має відбуватися в площині педагогічного спілкування; у спеціальній організації навчального процесу, міжособистісній взаємодії в студентському середовищі;

- розробка організаційно-методичного забезпечення навчального процесу з урахуванням стану попередньої фахової (загально-музичної, музично-теоретичної, рухово-координаційної) та мовленнєвої підготовки іноземних студентів, а також специфіки їх майбутньої фахової діяльності;
- навчання на високому рівні оснащеності сучасними методиками й навчальними засобами, відповідно актуальним досягненням сучасної педагогічної науки, ТЗН і музично-творчої практики;
- цілеспрямоване формування особистісних властивостей майбутнього керівника хорового колективу в єдності його мотиваційної сфери, особистісних емоційно-вольових і комунікативних властивостей на засадах упровадження педагогічних тренінгів, використання елементів педагогіки творчості, цілеспрямованого розвитку самостійності та творчої активності студентів.

Перевірка ефективності висунутих педагогічних умов здійснювалась у процесі експериментальної підготовки до керівництва хоровими колективами. навчання іноземних студентів. Задля вирішення поставлених завдань застосовувався комплекс організаційних форм і методів, як-от:

- створення комплексу варіативних робочих програм і методичних рекомендацій для студентів-іноземців із фахових дисциплін, з урахуванням їх мовленнєвих можливостей і специфіки попередньої загально-музичної та диригентсько-хорової підготовки;
- розробка методичного супроводу до засвоєння додаткових тем з історії музичного мистецтва, хорознавства, методики музичного виховання, у яких викладено матеріал, пов'язаний з особливостями становлення та сучасного стану китайського хорового мистецтва;
- актуалізація міжпредметних зв'язків, спрямована на збагачення мистецьких уявлень іноземних студентів, формування комплексу нових, нетрадиційних для них навичок і знань;
- варіювання складу академічних груп і навчально-творчих угруповань – інтернаціональних, мононаціональних;
- цілеспрямована організація навчально-комунікативних ситуацій, занять у малих навчальних і творчих групах, до яких включалися студенти з різних країн;
- консультативна допомога куратора щодо вирішення актуальних питань організаційно-навчального та комунікативного характеру;
- розробка багатомовленнєвого словника з розділами: музична ерудиція (китайсько-російсько-український), музично-теоретичні поняття й терміни (китайсько-російсько-український, частково – італійський), а також специфічні музичні терміни й поняття (китайсько-російсько-українсько-італійський);
- застосування інтерактивних методів навчання – виконання завдань у малих групах, включення в рольові ігри, застосування елементів

- педагогіки творчості, організація дискусій у навчальній та позанавчальній діяльності, проведення студентського конкурсу на кращий інваріант інтерпретаційно-виконавського плану хорових творів;
- самостійна підготовка іноземними студентами тематичних презентацій і доповідей з історії китайського музичного й хорового мистецтва на семінарських заняттях із музично-історичних дисциплін, хорознавства, методики музичного виховання;
  - організація самостійних диригентсько-практичних занять майбутніх фахівців із вокально-хоровим колективом, репертуар якого відзначається широкою стильовою палітрою та включає твори з національної спадщини студентів, що беруть участь у його діяльності;
  - розробка методичних рекомендацій для іноземних студентів з основ педагогічного менеджменту й керівництва творчим колективом, практичне оволодіння сучасними способами організації реклами, презентації та популяризації діяльності творчого колективу;
  - застосування сучасних інформаційно-комунікативних технологій і ТСО в навчальному процесі, спрямованих на засвоєння студентами новітніх засобів організації навчально-пізнавальної та творчої роботи;
  - здійснення тренінгів задля вдосконалення лідерських якостей, емоційно-вольових властивостей, навичок спілкування, здатності до рефлексії, концентрації творчої уваги та саморегуляції майбутнього керівника хоровим колективом;
  - включення китайських студентів у активні форми позанавчальної музично-творчої, культурно-розважальної, концертної діяльності.

Задля перевірки ефективності зазначених методичних засобів підготовки майбутніх керівників хорових колективів було заплановано експериментальну роботу зі студентами-іноземцями, що впроваджувалася протягом 2010–2014 років.

Констатувальний експеримент здійснювався на засадах розробленої діагностики рівня підготовленості майбутніх фахівців за критеріями, що відбивали сутність підготовки студентів до виконання головних функцій керівника сучасним хоровим колективом і відповідали структурі його діяльності.

Першим критерієм було визначено сформованість здатності студентів до диригентсько-творчої діяльності. Його показниками слугували: володіння студентами диригентсько-мануальною технікою; здатність до самостійної художньої інтерпретації хорового твору; виконавсько-диригентський артистизм.

За другим критерієм – сформованість у студентів здатності до методично-формуальної діяльності, – показниками виступили: здатність студентів стимулювати вмотивованість членів хору до занять і концертно-хорової діяльності; володіння методикою формування вокально-хорових навичок; володіння методикою підготовки колективу до натхненного виконавства.

За третім критерієм – сформованість здатності студентів до організаційно-управлінської діяльності, відбувалися за такими показниками: здатність до організаційно-виховної діяльності (стимуляція мотивації, формування колективної свідомості); до менеджерсько-прогностичної діяльності (сприяння самореалізації й розвитку хорového колективу); ступінь прояву позитивних особистісних властивостей організаційно-керівного спрямування, важливі в співробітництві з творчим колективом.

Аналіз отриманих даних дозволив встановити, що 3,31 % респондентів експериментальної групи (ЕГ) та 3,16 % з контрольної групи (КГ) характеризувалися високим рівнем підготовки до керівництва хорowymi колективами. Ці студенти відрізнялись ерудованістю в галузі історії музичного мистецтва та хорознавства, впевнено володіли диригентсько-мануальною технікою, проявляти натхненність і артистизм у втіленні художньо-образного змісту твору, уміння самотійно аналізувати хорovu партитуру й готувати її до розучування з хорovým ансамблем, розробляти індивідуальний виконавсько-інтерпретаційний план; ці студенти також були здатні спілкуватися з хором із позитивним настроєм, домагатися захопленості та творчої дисципліни в роботі з колективом, формувати в співаків вокально-хорові навички, використовувати широкий комплекс різноманітних засобів отримання професійно значущої інформації та використовувати її в навчальному процесі, застосовувати сучасні технічні засоби з метою популяризації хорového мистецтва.

14,94 % респондентів з ЕГ та 14,77 % з контрольної групи (КГ) було віднесено до достатнього рівня. Ці студенти впевнено володіли навчальним матеріалом із комплексу фахових дисциплін, майже безпомилково виконували хорové партії та диригували підготовленим репертуаром, у цілому адекватно характеризували твори й обирали засоби хорОВОЇ виразності, достатньо ясно й чітко визначали головні помилки у вокальному інтонуванні хористів, за деяким винятком уміли утримували увагу колективу співаків, досягати позитивних зрушень у роботі з ними над вокальним інтонуванням, охоче й уміло використовували більшість інформаційно-комунікативних засобів і ТЗН, запропонованих експериментатором.

Значна кількість студентів – 39,15 % в ЕГ та 38,58 % у КГ була віднесена до задовільного рівня підготовки до керівництва хорowymi колективами. Вони продемонстрували неповний обсяг фахових знань, не досить упевнене володіння навичками диригування, часткові навички орієнтації в структурі твору, не були здатні визначати повний комплекс засобів виконавської виразності, у роботі з хорovým ансамблем були невпевненими й неточними у своїх зауваженнях щодо вокальних навичок хористів, що знижувало їх авторитет і дисципліну співаків, володіли незначною часткою ТЗН та інформаційно-комунікативних засобів.

До низького рівня було віднесено 47,24 % респондентів ЕГ та 43,49 % у КГ. Вони характеризувались обмеженим обсягом фахових знань,

невпевненим володінням диригентських навичок, недостатньо орієнтувались у структурі твору, неадекватно визначали засоби виконавської виразності, в роботі з хоровим ансамблем часто губились, робили невірні зауваження щодо вокального інтонування, що заважало утриманню уваги та дисципліни співаків, практично не володіли ТЗН та інформаційно-комунікативними засобами.

Порівняльна характеристика результатів констатувального та заключного зрізів дозволила виявити динаміку змін щодо рівнів підготовки студентів до керівництва хоровими колективами. Було встановлено, що високого рівня в ЕГ досягло на 7,41 % респондентів більше, ніж у КГ; на 22,05 % більше в ЕГ, ніж у КГ, стало випробовуваних, які досягли достатнього рівня; на 11,32 % менше студентів ЕГ, ніж у КГ, було віднесено до задовільного рівня; на низькому рівні в ЕГ залишилося на 18,14 % студентів менше.

Таким чином, порівняння даних констатувального та заключного діагностичних зрізів показало, що навчання на засадах схарактеризованих вище педагогічних умов та застосованого комплексу організаційних форм і методів сприяло підвищенню ефективності підготовки іноземних студентів до керівництва хоровими колективами.

Висновки. Отже, сучасний стан розвитку світового хорового мистецтва вимагає від хорового диригента не тільки власної професійної майстерності, уміння навчати й виховувати хоровий колектив, а й навичок організаційно-менеджерського та керівного спрямування. Урахування цих вимог дозволило визначити зміст діяльності керівника хорового колективу в єдності виконавсько-творчої, методико-формульованої та організаційно-керівної функцій.

Головними функціями керівника сучасного хорового колективу було визнано диригентсько-виконавську функцію, навчально-формульовану функцію, організаційно-прогностичну функцію. Відповідно до цих функцій структура підготовки хорового диригента була визначена в єдності компонентів: виконавсько-творчого, методико-формульованого, організаційно-керівного.

Педагогічними умовами ефективності навчального процесу визначено здійснення психолого-педагогічного супроводу студентів у період їхньої адаптації до навчання в іноземному ВНЗ; організація навчального процесу з урахуванням стану попередньої фахової та мовленнєвої підготовки іноземних студентів і специфіки їх майбутньої фахової діяльності; навчання на високому рівні оснащеності сучасними методиками й навчальними засобами, відповідно до актуальних досягнень сучасної педагогічної науки, ТЗН та музично-творчої практики; цілеспрямоване формування особистісних властивостей майбутнього керівника хорового колективу в єдності його мотиваційної сфери, особистісних емоційно-вольових і комунікативних властивостей.

Головними організаційними формами й методами, спрямованими на підготовку іноземних студентів як майбутніх керівників хорових колективів, стали організаційно-методичні заходи, спрямовані на полегшення їх адаптації до навчання в іноземній країні, розробка варіативного методичного забезпечення, зокрема – адаптованих до мовленнєвих можливостей респондентів методичних рекомендацій з основ педагогічного менеджменту, застосування сучасних інформаційно-комунікативних технологій і ТСО, доповнення навчального матеріалу знаннями з національно-культурної спадщини в галузі китайського музичного мистецтва, організація самостійних диригентсько-практичних занять із хором китайських студентів, залучення до тренінгів, спрямованих на вдосконалення особистісно-організаційних та управлінських властивостей майбутнього керівника хорошим колективом, включення в активні форми позанавчальної музично-творчої, культурно-розважальної, виконавсько-концертної діяльності.

Результати експериментального досвіду підтвердили ефективність зазначених педагогічних умов і методичних засобів, застосованих в експериментальній роботі з підготовки іноземних студентів до керівництва хоромими колективами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бочкарёв Л. Л. Психология музыкальной деятельности / Л. Л. Бочкарев. – М. : Институт психологии РАН, 1997. – 352 с.
2. Гордийчук М. М. История украинской музыки / М. М. Гордийчук, О. Г. Костюк. – Киев, 1989. – 451 с.
3. Лінь Хай. Методичні засади диригентсько-хорової підготовки студентів до роботи в школах Китаю та України : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Лінь Хай. – К., 2007. – 19 с.
4. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г. М. Падалка. – К. : Освіта України, 2008. – 274 с.
5. Пигров К. Руководство хором / К. Д. Пигров. – М., 1964. – 220 с.
6. Селезнева Н. О. Професіоналізм хормейстера. Психологічний та культурно-історичний аспекти : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Наталя Олексіївна Селезньова. – Одесса, 2004. – 18 с.
7. Чесноков П. Г. Хор и управление им : учебное пособие / П. Г. Чесноков. – М., 1961. – 240 с.
8. Чжай Хуань. Методика формування творчої інтерсуб'єктної взаємодії вчителя музики з дитячим вокально-хоровим колективом : автореф. дис. ... кад. пед. наук : 13.00.02 / Чжай Хуань. – Київ, 2011. – 18 с.
9. Шамина Л. Работа с самодеятельным хоровым коллективом / Л. В. Шамина. – М. : Музыка, 1988. – 174 с.

РЕЗЮМЕ

Ма Сюй. Опыт подготовки иностранных студентов – будущих руководителей хоровых коллективов в высших учебных заведениях Украины.

В статье представлены данные научно-теоретического исследования и результаты экспериментальной подготовки китайских студентов к руководству хоровыми коллективами. В основе разработанной методики лежат достижения

украинской системы дирижерско-хорового образования и учет требований мировой практики к компетентности руководителя современного хорового коллектива.

Выделены основные функции руководителя хора, к которым отнесены дирижерско-исполнительская функция, отражающая владение специалистом дирижерскими навыками как средством отражения музыкально-художественной идеи до слушателей; учебно-формирующая функция, связанная с подготовкой певцов хорового коллектива к исполнительской деятельности; организационно-прогностическая функция, направленная на обеспечение условий деятельности хора и перспектив его развития, выявлены педагогические условия эффективной подготовки иностранных студентов к профессиональной деятельности руководителя хорового коллектива.

Охарактеризован комплекс организационных форм и методов, используемых в экспериментальной методике. В их числе – психолого-педагогическое сопровождение адаптации иностранных студентов к обучению; разработка вариативных программ и методических рекомендаций по организации самостоятельной работы, освоению основ менеджмента в области культуры и искусства; применение в учебном процессе современных информационно-коммуникативных технологий и ТСО; тренинги по совершенствованию личностных, профессионально значимых качеств будущего руководителя хорового коллектива.

Освещены результаты экспериментальной работы, подтверждающие эффективность предложенных методов и форм подготовки иностранных студентов к руководству хоровыми коллективами

Ключевые слова: *управление хором, функции руководителя хорового коллектива, студенты-иностранцы, педагогические условия, методы подготовки руководителей хоровых коллективов.*

SUMMARY

Ma Xu. Experience in training foreign students as the future leaders of choirs in the higher educational institutions of Ukraine.

This paper presents the material of the fundamental research results of pilot choir's direction training given to the Chinese students. This methodology has been developed following the achievements of the Ukrainian educational system for choir conductors and directors as well as taking into consideration the global practice requirements to the competences of the leader of a modern choir.

The main functions of the choir's director are explained especially: performance a creative function reflecting the conducting skills; a methodical formative function relating to the task of the singers training for choral performance; a managing function aimed at creating favourable conditions for choir activities and prospects for its development.

There are the special didactical conditions for the most successful progress in the education of the professionals, the set of the methodical tools usable by the experimental methodology. They are the psycho-pedagogical support of adaptation of foreign students to learn; development of variable programs and guidelines for the organization of independent work, mastered the basics of management in the field of culture and art; application in the educational process of modern information and communication technologies and training equipment in education; training to improve personal, professionally significant qualities of the future head of the choir; the emotional-volitional capacity, skills, self-regulation, behavioural improvisation, artistry of the future choir's director; the practical classes for the pilot students' group with choirs and vocal groups having in their repertoire compositions of wide style range including music pieces from the national heritage of the foreign students.

The article offers the results of the experimental activity proving the efficiency of the developed methodology. The author proposes the findings of the above pilot training

program confirming the potency and usefulness of the offered education methods and training forms for the foreign students as the future choir's directors.

Key words: *a choir director, the functions of the head of the choir, foreign students, the pedagogical principles, a task manager, the pedagogical conditions, the methods of preparing the leaders of choirs teaching tools.*

УДК 378.2

Р. В. Миленкова

ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України»

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА ВНЗ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ ЯК СКЛАДОВА ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Мета статті полягає в теоретичному аналізі професійно-педагогічної культури викладачів ВНЗ економічного профілю. Представлені результати дослідження здобуті за допомогою таких методів, як аналіз, узагальнення, аналогія, моделювання, педагогічне спостереження, опитування, експертна оцінка. Результатом дослідження виступає опис структурних елементів і їх взаємодії, функцій та основних чинників становлення професійно-педагогічної культури. Практичне значення полягає у можливості педагогічної експертизи професійно-педагогічної культури викладачів відповідно до складових її структури та передбачає в подальшому проведення педагогічного експерименту.

Ключові слова: *професійна компетентність, професійно-педагогічна культура, педагогічна творчість, самовдосконалення, педагогічні цінності, мотивація.*

Постановка проблеми. Дослідження професійної компетентності викладачів економічних вищих шкіл передбачає вивчення й вимірювання її показників за окремими компонентами. Змістові складові педагогічної експертизи професійної компетентності викладачів ВНЗ економічного профілю відповідають її структурі та оцінюються за такими компонентами: педагогічна техніка, педагогічна майстерність, професійно-педагогічна культура викладача, науково-дослідна діяльність викладача. Отже, постає необхідність ґрунтовного теоретичного розкриття кожного з цих компонентів, зокрема професійно-педагогічної культури.

Не підлягає сумніву той факт, що сучасні соціальні замовлення спрямовані на підготовку економістів із високим рівнем професійної культури, фахівців, які володіють новітніми методами управління, здатних ефективно застосовувати сучасні технології у своїй професійній діяльності, широко аналізувати ситуацію та виважено приймати оптимальне рішення, навіть при обмеженості часового й інформаційного ресурсу. Лише за наявності професійно-педагогічної культури викладача можлива підготовка таких професіоналів.

Аналіз актуальних досліджень. У джерел створення теоретичної платформи дослідження професійної культури стояли М. Вебер, Е. Дюркгейм, О. Конт, Т. Парсонс, Г. Спенсер. Значним вкладом у вивчення механізмів функціонування професійної культури є концепція соціального й культурного капіталу П. Бурдьє.